

Asia Tekijänoikeus pulmapeleihin ja pulmapelisarjaan

Hakija S

Annettu 22.10.2019

Tiivistelmä *Yksittäiset pulmapelit tai pulmapelisarja kokonaisuutena eivät olleet tekijänoikeuslain 1§:ssä tarkoitettuja teoksia.*

LAUSUNTOPYYNTÖ

1. S (jäljempänä hakija) on pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, onko hänelle syntynyt tekijänoikeus kehittämiinsä ja valmistamiinsa pulmapeleihin. Hän on kertonut aikovansa alkaa myydä kehittämiään pulmapelisarjoja. Onko hänellä yksinoikeus kyseisten tuotteiden myymiseen?
2. Pelin tarkoituksena on muodostaa kirjaimia annetuista paloista. Kustakin kirjaimesta on suunniteltu kaksi eritasoista pulmaa: vaikeampi, neljästä osasta koostuva ja helpompi, kolmesta palasta koostuva, joka on tarkoitettu pienemmille ratkaisijoille. Pulmien palat ovat kaikki saman paksuisia ja leikkaukset ovat kaikissa joko 45 astetta, pystysuoraan tai poikittain. Se, mistä kohdasta palat on leikattu, on pitkäaikaisen suunnittelun, kokeilun ja harkinnan tulos.
3. Hakija kysyy, onko hänelle syntynyt tekijänoikeus kehittämiinsä pulmapeleihin. Jos teoskynnys ylittyy, pidetäänkö kutakin kirjaimesta koostuva pulmapeliä omana teoksenaan vai muodostuuko kaikista pulmapeleistä sarjana yksi teos?

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

4. Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja TekijäL:n soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova. Tekijänoikeusneuvosto ei ratkaise näyttökysymyksiä, ei ota kantaa osapuolten välisiin sopimuksiin eikä muihin lainsäädännöllisiin suojamuotoihin, kuten mallisuojaan.

Tekijänoikeudesta

5. Tekijäl 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, olkoonpa se kaunokirjallinen tai selittävä kirjallinen tai suullinen esitys, sävellys- tai näyttämöteos, elokuvateos, valokuvateos tai muu kuvataiteen teos, rakennustaiteen, taidekäsityön tai taideteollisuuden tuote taikka ilmetköönpä se muulla tavalla, on tekijänoikeus teokseen. Tekijänoikeus syntyy siten lähtökohtaisesti teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle.
6. Tekijäl 1 §:n mukaiselta teokselta edellytetään, että sitä voidaan pitää tekijänsä itsenäisen luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Esimerkiksi tuotteen kirjallisella tai taiteellisella laadulla ei ole merkitystä eikä tuotteen aikaansaamiseksi vaaditulla työ- tai tietomäärällä. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.
7. Euroopan Unionin tuomioistuin katsoi 1.12.2011 antamassaan ratkaisussa C-145/10 (Painer), että teos voi saada tekijänoikeussuojaa, jos se on tekijänsä henkisen luomistyön tulos siten, että se kuvastaa tekijän persoonaa ja siitä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävä on ratkaista lopullisesti, ylittyykö teoskynnys.
8. WIPO:n tekijänoikeussopimuksen 2 artiklassa tekijänoikeussuojan ulottuvuudesta on todettu seuraavasti: ”Tekijänoikeussuoja ulottuu ilmauksiin; se ei ulotu ideoihin, menettelytapoihin, toimintamenetelmiin tai matemaattisiin käsitteisiin sinänsä. Tekijänoikeus ei siten suojaa teoksen ideaa tai valmistusmenetelmää, vaan sitä persoonallista ilmenemismuotoa, joka ideaa tai valmistusmenetelmää hyödyntäen on teoksessa toteutettu.” Tekijänoikeussuoja ei siten estä toista henkilöä hyödyntämästä esimerkiksi toisen ideaa tai samaa valmistusmenetelmää.
9. Euroopan Unionin tuomioistuimen katsoi 22.12.2010 antamassaan ratkaisussa C-393/09 (BSA), että teossuojaa eivät nauti sellaiset osat, joita luonnehtii niiden tekninen tehtävä.
10. Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään Tekijäl 2 §:ssä. Tekijäl 2 §:n 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, Tekijäl 2 luvussa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, toisessa taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen.
11. Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään Tekijäl 3 §:ssä. Tekijäl 3 §:n 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun

teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin.

12. Tekijänoikeus on TekijäL 43 §:n mukaan voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta.

Tekijänoikeusneuvoston aikaisempia lausuntoja

13. Tekijänoikeusneuvosto on lausunut erilaisten pelien teostasosta muun muassa lausunnoissaan TN 1994:7 (lautapelin pelisäännöt ja pelilauta saivat teossuojaa), TN 2015:7 ja 8 (tietokone- ja konsolipelit olivat yhteenliitettynä teoksina audiovisuaalisia multimediatuotteita). Lausunnossa TN 2016:7 yksittäinen ongelmanratkaisutestin tehtävä kuvioineen ei ollut teos, mutta ongelmanratkaisutestikirja kokonaisuutena sai teossuojaa.

Vastaus lausuntopyynnössä esitettyyn kysymykseen

14. TekijäL 1 §:n säännökseen sisältyvässä esimerkkiluettelossa mainittujen teostyyppien lisäksi teos voi ilmetä myös muulla tavalla. Lähtökohtaisesti siis myös lausuntopyynnössä mainitut pulmanratkaisupelit yksittäin tai mahdollisesti yhdessä sarjana voivat saada tekijänoikeudellista suojaa, mikäli ne riittävän itsenäisinä ja omaperäisinä ylittävät teoskynnyksen.
15. Tekijänoikeus ei suojaa esimerkiksi ideoita, aiheita tai periaatteita sellaisenaan, vaan sitä ilmenemismuotoa, johon ne on saatettu. Siten esimerkiksi pelin tai pulman idea ja toiminta- tai suunnitteluperiaate eivät saa suojaa, vaikka yksittäiset pelin osat tai pelisarja kokonaisuutensa saisivat tekijänoikeussuojaa.
16. Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut hakijan toimittamaa materiaalia pulmapeleistä. Menetelmä, jolla aakkosten palat on leikattu, ei saa tekijänoikeussuojaa. Tekijänoikeudellisesti arvioitavaksi jää yksittäisten pulmien sekä esitetystä määrin sarjan muodostaman kokonaisuuden konkreettinen ilmenemismuoto.
17. Hakijan mainitsema yksittäinen pulmapeli, pulma, koostuu yhdestä suuraakkosesta, joka on jaoteltu kolmeen tai neljään osaan. Pelin tarkoituksena on siis muodostaa kirjaimia annetuista paloista. Kustakin kirjaimesta on suunniteltu kaksi eritasoista pulmaa: vaikeampi, neljästä osasta koostuva ja helpompi, kolmesta palasta koostuva, joka on tarkoitettu pienemmille ratkaisijoille. Pulmien palat ovat kaikki saman paksuisia ja leikkaukset ovat kaikissa joko 45 astetta, pystysuoraan tai poikittain. Pulmapelisarja puolestaan koostuu useammasta yksittäisestä pulmapelistä.
18. Hakija on toimittanut esimerkkeinä neljä yksittäistä pulmaa, kaksi helpompaa ja kaksi vaikeampaa. Yksittäisen pulman ratkaisu muodostaa

suuraakkosen. Suuraakkosen yksiväriset, kuvissa tasapintaisilta vaikuttavat, kuvioimattomat osat koostuvat yksinkertaisista geometrisista muodoista, joiden toteutuksessa, värityksessä tai esimerkiksi pintarakenteessa ei ole mitään tavanomaisesta poikkeavaa. Muoto- tai värikieleltään osaset, kirjaimet tai niiden muodostamat sarjat eivät kuvasta tekijän luovaa panosta siinä määrin, että ne saavat teossuojaa. Niiden ilmenemismuoto määrittyy käytännössä niiden teknisen tehtävän kautta. Tekijänoikeusneuvosto katsoo esitetyn materiaalin perusteella, että yksittäisiä pulmapelejä tai niistä koostuvia sarjoja ei voida pitää siinä määrin itsenäisinä ja omaperäisinä, että ne olisivat TekijäL:n 1§:ssä tarkoitettuja teoksia.

19. Koska pelit ja sarjat eivät saa teossuojaa, ei hakijalla ole tekijänoikeuslain perusteella yksinoikeutta kyseessä olevien tuotteiden myyntiin. Tekijänoikeusneuvoston tehtäviin kuuluu antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Tekijänoikeusneuvosto ei siten ota kantaa mahdollisten muiden lakien soveltamiseen.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Perttu Virtanen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Ulla-Maija Mylly, Olli Pitkänen, Aku Toivonen, Mari Lampenius, Antti Kotilainen, Timo Enroth, Tuula Hämäläinen ja Asko Metsola.